

בחינה מחדש של המונח טכנולוגיות סיוע (פוסטר)

בטי שרייבר

מכללת סמינר הקיבוצים

contact@bettys.co.il

אביה שטרן

מכללת סמינר הקיבוצים

stern.avia@gmail.com

Rephrasing Assistive Technology (Poster)

Avia Stern

Betty Shrieber

Kibbutzim College of Education

Kibbutzim College of Education

Abstract

The purpose of this study is to examine the definition of assistive technologies, as expressed in the knowledge and perspectives of special education teachers who use them in their work, and to compare this definition to the formal definition currently accepted. For this purpose, research of literature in this field was examined, and 19 special education teachers were interviewed. The findings indicate the need for changes in the definition of assistive technologies in the formulation of a more holistic definition. Therefore, a broader definition is presented in this article, but the scope is still small. The use of today's technologies by educators should continue to be explored further, and such research could continue to provide a basis for a redefinition of the term assistive technologies, which could contribute to the development of an organized program for the use of these technologies in schools.

Keywords: Assistive technologies, Definition, Assistive Technology Act.

תקציר

טכנולוגיות הפכו כיום לנגישות, קלות להפעלה ונוגעות בכל תחומי החיים. כך גם בבתי ספר החלו לשלב טכנולוגיות סיוע לטובת התלמידים. בישראל לומדים במערכת החינוך המיוחד 190,000 תלמידים עם מוגבלויות ולקויות שונות (מרכז המחקר כנסת ישראל, 2015). לאור ההתפתחות המואצת בטכנולוגיות בעולם בכלל, ובטכנולוגיות סיוע בפרט, וכן בשל התפיסות החדשות בנוגע לאנשים בעלי מוגבלויות, נראה כי נדרשת הגדרה מחדשת למונח טכנולוגיות סיוע. מטרת המחקר הייתה לבחון את ההגדרה של המונח טכנולוגיות סיוע, כפי שהיא באה לידי ביטוי בידע ובהשקפתם של מורים לחינוך מיוחד העושים בה שימוש בעבודתם, ולהשוות הגדרה זאת להגדרה הפורמלית המקובלת כיום. לצורך כך נבחנו ספרות בתחום וכן רואיינו 19 מורים לחינוך מיוחד, הנעזרים מדי יום בטכנולוגיות סיוע בעבודתם. הספרות שנחקרה כללה הן סקירה של מאמרים אקדמיים והן סקירה של חוקים וסטנדרטים המקובלים היום בעולם ובישראל בנוגע לטכנולוגיות סיוע. ראיונות המורים בוצעו כראיונות עומק מובנים למחצה, אשר התמקדו בניסיונם, אופן השימוש והתמורות האפשריות של שימוש בטכנולוגיות סיוע בחינוך המיוחד.

ממצאים ומסקנות: הממצאים שיקפו את התרומה המיוחדת של טכנולוגיות סיוע עבור תלמידים בחינוך המיוחד: תרומה הבאה לידי ביטוי לא רק כסיוע בלמידה, אלא גם כסיוע בתקשורת, סיוע בתחום החברתי והעלאת המוטיבציה של התלמידים: **הטכנולוגיה כאמצעי הוליסטי** – אם בעבר טכנולוגיות, וביניהן טכנולוגיות סיוע סווגו בסיווג נפרד ללמידה, לתקשורת או לפעילויות בשעות

הפנאי, כיום טכנולוגיות הסיוע מוגדרות כהוליסטיות ומאפשרת לכל הפעילויות בחייו של תלמיד עם מוגבלות להתרחש בכל מקום ובכל זמן. **הבחנה בין עקיפת מגבלה לבין הסרת מגבלה** – אם בעבר דובר על טכנולוגיית סיוע כעוקפת את המגבלה או מהווה תחליף ליכולת הרי שיש להבחין בין עקיפת המגבלה לבין הסרת המגבלה. **הטמעת השימוש בשדה החינוכי** – כמו כן, אם בעבר היה תחום טכנולוגיות הסיוע, בידי אנשי המקצוע בתחום הבריאות העובדים בבתי הספר. קלינאי, מרפאים בעיסוק וכדומה היו האוטוריטה האמונה על התאמת טכנולוגיות סיוע עבור התלמידים והטמעתן בבתי הספר, הרי שכיום מורים הם חלק בלתי נפרד מהצוות המוביל שימוש בטכנולוגיות סיוע ובוחר אותן עבור התלמידים. הממצאים מצביעים אפוא על שינויים בצורך בשינוי הגדרת טכנולוגיות סיוע לעומת ההגדרות הקיימות, בהקשר של סיווג טכנולוגיות סיוע לתחומים וכן בניסוח הגדרה הוליסטית יותר. יש לתת את הדעת על כך שההגדרה חסרה את האמירה **"התמקדות ביכולות ולא במוגבלות"**. עבודה זו היוותה מחקר חלוץ. יש להמשיך ולחקור בהיקף גדול יותר, את השימוש בטכנולוגיות סיוע כיום בבתי הספר ע"י אנשי חינוך לצורך יצירת בסיס להגדרה מחודשת עבור המונח טכנולוגיות סיוע. הגדרה עדכנית אשר תוכל לתרום לפיתוח תוכנית סדורה לשימוש בטכנולוגיות אלו בבתי הספר.

מילות מפתח: טכנולוגיות סיוע, הגדרות, חוקי נגישות השירות.

מקורות

וייסבלאי, א' (2015). **חינוך לילדים עם צרכים מיוחדים בישראל – נתונים וסוגיות מרכזיות** (הכנסת, מרכז מחקר ומידע).

חוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988 (החוק המקורי) ספר החוקים 1256 נדלה בתאריך 2/9 מ-
<http://www.knesset.gov.il/laws/heb/FileD.asp?Type=1&LawNum=1876&SubNum=2>

חוזר מנכ"ל 1.2-42 יישום חוק החינוך המיוחד. נדלה ב-21/9 מ-
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Applications/Mankal/EtsMedorim/1/1-2/HoraotKeva/K-2014-5-1-1-2-42.htm>

שביט, פ', ורייטר, ש' (2010). טיפוח נחישות עצמית (self-determination) בקרב תלמידים עם ליקויים קוגניטיביים בלמידה על פי מודל מעגל ההפנמה. **שחיש – סוגיות בחינוך מיוחד ובשילוב**, 25(2): 47-60.

תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-6143 זמין באתר
https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/500_865.htm

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Pub.

Assistive Technology Act of 1998, Pub. L. 105-394, §§ 2 & 3.

Assistive Technology Act of 2004, Pub. L. 108-364, § 3.

Hersh, M. A., & Johnson, M. A. (2007). A user-centred approach for developing advanced learning technologies based on the comprehensive assistive technology model. *The 7th IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT 2007)* July 18-20, 2007, Niigata, Japan. (pp. 919-920).

Individuals with Disabilities Education Act Amendments of 1997, 20 C.F.R. § 1400 et seq. (1997).

Individuals with Disabilities Education Improvement Act of 2004, Pub. L. 108-446, §§ 601 & 602.

Mittler, J. (2007). Assistive technology and IDEA. *Technology integration: Providing access to the curriculum for students with disabilities*. Arlington, VA: Technology and Media Division (TAM).

Shrieber, B. (2016). Using Mind Mapping Software to Initiate Writing and Organizing Ideas for Students with SLD and ADHD. *Computers Helping People with Special Needs*, 9759 of the series Lecture Notes in Computer Science (pp. 351-357). Springer International Publishing.